

ตามหาหนังสืออักษรปริยกะที่เหลืออยู่เล่มเดียวในโลก
ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

ตามหาหนังสืออักษรอริยกะที่เหลืออยู่เล่มเดียวในโลก

ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย

บุพพกาล

เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้รับทราบว่ามีหนังสือที่พิมพ์ด้วยอักษรอริยกะ ที่พิมพ์จากโรงพิมพ์วัดบวรนิเวศของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ครั้งยังผนวชและทรงครองวัดบวรนิเวศวิหาร ถูกเก็บรักษาไว้ที่ห้องสมุดหรือพิพิธภัณฑ์ ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย แจ้งผ่านมาทางอาจารย์ปีเตอร์ สกิลลิง (Peter Skilling) ซึ่งได้รับทราบจากนักศึกษาที่กำลังทำปริญญาเอกของเยอรมันอีกทีหนึ่ง ด้วยนักศึกษาค้นคว้าได้ไปค้นคว้าเอกสารในห้องสมุดของกรุงเวียนนา เพื่อเขียนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับประเทศไทย บรรณารักษ์ห้องสมุดเมื่อทราบว่ามีนักศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเทศไทย จึงได้ให้ดูหนังสือสองเล่มที่เป็นสมบัติของห้องสมุดแห่งนั้น ที่ไม่ได้มีไว้เพื่อให้บริการหรือจัดแสดง หนังสือสองเล่มดังกล่าวเป็นหนังสือที่พิมพ์ด้วยอักษรอริยกะ จากโรงพิมพ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ยังอยู่ในสภาพดีมาก

เนื่องจากนักศึกษาเยอรมันคนนั้นไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับอักษรอริยกะ จึงได้ส่งภาพถ่ายหนังสือดังกล่าวให้กับอาจารย์ปีเตอร์ สกิลลิง ทางอาจารย์ก็ส่งข่าวนั้นไปให้กับพระศากยวงศ์วิสุทธิ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ต่ออีกทีหนึ่ง หลังจากที่ได้เห็นภาพของหนังสืออักษรอริยกะแล้ว พระศากยวงศ์วิสุทธิได้พยายามทำการศึกษา จนเป็นที่ทราบว่าเป็นหนังสือที่พิมพ์ด้วยอักษรอริยกะ ที่แม้ในประเทศไทย ก็ไม่ได้มีการรักษาหรือบันทึกไว้แต่อย่างใด ที่วัดบวรนิเวศวิหาร มีหนังสือที่พิมพ์ด้วยอักษรอริยกะ อยู่เพียง ๓ เล่มเท่านั้นในประเทศไทย แต่ด้วยไม่ได้มีการรักษาตามหลักการรักษาหนังสือโบราณ ปัจจุบันนี้ถูกมอดไปจนไขเป็นรูเล็ก ๆ และเริ่มเป็นผงเสียหายมาก ทั้งกระดาษหมดอายุทำให้กระดาษเหลืองจนบางหน้าอ่านยากมาก แต่หนังสืออักษรอริยกะที่ถูกเก็บไว้ที่กรุงเวียนนานั้น ปรากฏว่าอยู่ในสภาพดีมากและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือหนึ่งเล่มในสองเล่มนั้นเป็นหนังสือที่ไม่มีหลงเหลืออยู่ในประเทศไทยเลย

การตามหา

ตั้งแต่ได้ทราบเรื่องของหนังสืออักษรอริยกะ ๒ เล่มที่กรุงเวียนนา พระศากยวงศ์วิสุทธิ ได้พยายามหาทางที่จะได้ศึกษาหนังสือสองเล่มดังกล่าว แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ จวบจนเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พระศากยวงศ์วิสุทธิได้เดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจที่สำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโก ที่ประเทศฝรั่งเศส และกรุงวาติกัน ที่ประเทศอิตาลี พระศากยวงศ์วิสุทธิ จึงได้ถือโอกาสนี้ หาเวลาไปตามหนังสือดังกล่าวที่ประเทศออสเตรียด้วยเลย

แต่ด้วยเวลาที่ผ่านไปกว่า ๕ ปี จากที่ได้รับทราบครั้งแรก และด้วยไม่ทราบว่า หนังสือดังกล่าวถูกรักษาไว้ที่ไหนของกรุงเวียนนา ทั้งหาทางติดต่อกับผู้แจ้งในครั้งนั้นก็ไม่ได้ ทำให้ต้องพยายามสืบค้นอยู่พักใหญ่ จนพอจะเดาได้ว่าน่าจะถูกรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาของออสเตรีย (Museum of Ethnology, Vienna) ซึ่งถูกเปลี่ยนชื่อจากองค์กรเมื่อ ๕ ปีที่แล้ว

เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ จึงได้เดินทางไปพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา กรุงเทพมหานคร พอไปถึงพิพิธภัณฑ์ ได้สอบถามเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์ ทางเจ้าหน้าที่ได้ตามบรรณารักษ์ประจำห้องสมุดพิพิธภัณฑ์มาช่วยในการค้นหาหนังสืออักษรอริยกะดังกล่าว ทางบรรณารักษ์เมื่อดูรูปปกหนังสือและหมายเลขทะเบียนของหนังสือแล้ว ก็ไม่มั่นใจว่าอยู่ที่ห้องสมุดพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ เพราะตัวบรรณารักษ์เองแจ้งว่า ไม่เคยเห็นในห้องสมุดที่เขาดูแลอยู่ ทั้งหมายเลขทะเบียนก็ไม่แน่ใจว่าเป็นของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้หรือไม่ แต่ทางบรรณารักษ์ ได้แนะนำให้สอบถาม นาย Christian Schicklgruber ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา เพื่อยืนยันว่า ใช่หรือไม่ เพราะท่านผู้อำนวยการปัจจุบันนี้เป็นทั้งนักวิชาการ และเคยเป็นบรรณารักษ์ และเป็นภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ด้วย จึงอาจไขปริศนาที่ตามหาอยู่ได้ เพราะอาจเป็นไปได้ว่า เป็นวัตถุที่เก็บไว้ในคลังของพิพิธภัณฑ์ โดยไม่ได้นำมาออกมาจัดแสดง

บรรณารักษ์จึงได้พยายามติดต่อผู้อำนวยการให้ แต่ไม่สามารถติดต่อได้ เพราะผู้อำนวยการไปปฏิบัติงานอยู่นอกพิพิธภัณฑ์ จึงได้ให้นามบัตรผู้อำนวยการและโทรศัพท์มือถือ จะได้สะดวกในการติดต่อ ทั้งแนะนำให้กลับไปพิพิธภัณฑ์หลังเวลา ๑๕.๓๐ น. เพราะท่านผู้อำนวยการจะต้องกลับเข้ามาที่พิพิธภัณฑ์อย่างแน่นอน ด้วยวันนี้เป็นวันปิดให้บริการของพิพิธภัณฑ์ประจำสัปดาห์ จึงไม่สะดวกในการติดต่อประสานเท่าที่ควร แต่ด้วยความมุ่งมั่น เมื่อได้เวลา ๑๕.๓๐ น. ได้กลับไปยังพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง แต่ครั้งนี้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ชี้ทางขึ้นไปที่สำนักงานของท่านผู้อำนวยการ ซึ่งอยู่ชั้นสูงสุดของอาคารพิพิธภัณฑ์สถาน

เมื่อตกถึงหน้าห้องท่านผู้อำนวยการ ทางเลขานุการหน้าห้องได้มาเปิดประตูรับ เมื่อแจ้งความประสงค์ขอเข้าพบท่านผู้อำนวยการ ซึ่งปรากฏว่า เพิ่งกลับเข้าไปที่สำนักงานพอดี ทางผู้อำนวยการก็ยินดีพบแม้ไม่ได้มีการนัดหมายไว้ล่วงหน้าหรือรู้จักมาก่อนก็ตาม

เมื่อได้แนะนำตัวตามพิธีการแล้ว ได้แจ้งความประสงค์ว่ากำลังค้นหาหนังสือที่พิมพ์ด้วยอักษรอริยกะของรัชกาลที่ ๔ จึงได้ให้ดูรายละเอียด ปรากฏว่าไปถูกพิพิธภัณฑ์และได้พบคนที่รู้เรื่องพอดี ท่านผู้อำนวยการดูรหัสทะเบียนของหนังสือแล้วบอกว่า ใช่หนังสือทั้งสองเล่มนี้ ดูจากหมายเลขลงทะเบียนแล้ว ต้องอยู่ที่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้แน่นอน แต่ต้องใช้เวลาในการค้นหา เพราะถูกเก็บไว้อย่างดีในที่เก็บพิเศษของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ซึ่งไม่ได้อยู่ในกลุ่มหนังสือที่ให้บริการแก่ประชาชน แต่ด้วยวันนี้พิพิธภัณฑ์ปิด พรุ่งนี้ก็ปิด แม้ในวันศุกร์ก็ไม่แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่จะมาทำงานหรือเปล่า เพราะเป็นวันหยุดยาว ๔ วัน ฉะนั้น ท่านผู้อำนวยการไม่สามารถที่จะเรียกหนังสือมาให้ดูได้

ท่านผู้อำนวยการดูดีใจมากที่มีคนมาค้นหาวัตถุที่ทางพิพิธภัณฑ์รักษาไว้กว่า ๑๓๖ ปี ฉะนั้น ทางผู้อำนวยการยินดีอย่างยิ่งที่จะให้เจ้าหน้าที่ทำการสแกนส่งตามไปให้ที่ประเทศไทยในเร็ววัน

นับว่าโชคดีที่เดาพิพิธภัณฑ์ถูกและแถมได้พบกับคนที่รู้จักจริง จนภารกิจตามหาหนังสืออักษรอริยกะครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ความเป็นมาของหนังสืออักษรอริยกะ ที่กรุงเวียนนา

หลังจากที่ได้รับไฟล์หนังสืออักษรอริยกะ ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทั้งสองเล่มแล้ว ได้ทำการศึกษาพบว่า หนังสืออักษรอริยกะทั้งสองเล่มนี้ เป็นหนังสือโบราณที่มีการจัดพิมพ์จำนวนจำกัด จากโรงพิมพ์วัดบวรนิเวศของรัชกาลที่ ๔ เล่มหนึ่งเป็นคาถาธรรมบท ซึ่งเป็นเล่มเดียวกันกับที่ได้มีการรักษาไว้ที่วัดบวรนิเวศวิหาร จากการค้นพบหนังสือเล่มนี้ ทำให้ได้ทราบว่า **คาถาธรรมบท อักษรอริยกะ** ที่พิมพ์โดยรัชกาลที่ ๔ ปัจจุบันนี้จะหลงเหลืออยู่เพียง ๒ เล่ม คือเล่มที่รักษาและจัดแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติวัดบวรนิเวศวิหาร อาคารมนุษยนาควิทยาทาน วัดบวรนิเวศวิหาร และเล่มที่ถูกเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติวิทยาศาสตร์แห่งกรุงเวียนนา ส่วนหนังสืออักษรอริยกะอีกเล่มหนึ่งที่กรุงเวียนนาแห่งนี้ได้รักษาไว้ เป็นหนังสือพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๔ เกี่ยวกับบาลีไวยากรณ์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นตำราหนังสือบาลีไวยากรณ์อักษรอริยกะเล่มเดียวที่ยังหลงเหลืออยู่ในโลก หนังสือเล่มดังกล่าวมีชื่อหนังสือว่า **สิกขามุขี ปทมาลา & วิหรานั (Sikkhamukhi Patamala & Viharaṇi)** หนังสือบาลีไวยากรณ์เล่มนี้ น่าจะเป็นต้นแบบของการแต่งตำราบาลีไวยากรณ์เล่มแรกของประเทศไทย โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

จากการบันทึกที่มีการบันทึกไว้ในภาษาเยอรมันของออสเตเรีย ได้ชี้แจงไว้ว่า หนังสืออักษรอริยกะทั้งสองเล่มนี้ได้รับบริจาคจาก นายเปเยอร์ (Anton Payer) ผู้เป็นชาวออสเตรียที่ได้ไปทำงานยังประเทศไทยในช่วงต้นรัชกาลที่ ๕

ใครคือ นายเปเยอร์ (Anton Payer)?

นายอันตัน เปเยอร์ (Anton Payer) นักวิจัยสยาม เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๓๙๖ ที่ เซนต์แอนเดรีย (การินเธีย) ประเทศออสเตรีย เป็นบุตรของนายโจเซฟ เปเยอร์ ผู้เป็นครูใหญ่แห่งโรงเรียนในเซนต์แอนเดรีย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๑๔ - ๒๔๑๘ นายอันตันได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ และเยอรมันศึกษา ที่มหาวิทยาลัยเวียนนา เมื่อจบการศึกษาได้ไปเป็นครูในโรงเรียนไฮสกูลในกรุงเวียนนา และเป็นครูได้ไม่นานก็สมัครใจย้ายไปทำงานในกองปืนใหญ่ ในระหว่างการฝึกฝนการใช้อาวุธยุทธภัณฑ์ที่เมือง Bruck an der Leitha ซึ่งเป็นเมืองที่อยู่ทางใต้ของประเทศออสเตรีย นายเปเยอร์ ได้ป่วยลงด้วยโรคไทฟัส จึงได้ออกเดินทางทั้ง ๆ ที่ป่วย จากเมือง Bruck an der Leitha ผ่านเมือง Teschen, Dresden, Berlin เพื่อไปยังเมือง Hamburg

ที่เมืองฮัมบูร์ก นายเปเยอร์ ได้ไปสมัครงานเป็นเด็กเรือในเรือกลไฟของเยอรมัน ที่มีชื่อว่า “Heimdall” อาศัยเรือกลไฟลำนี้ นายเปเยอร์ ได้เดินทางไปยังกรุงเทพมหานคร ประเทศสยาม พอเดินทางไปถึงประเทศสยาม ท่านกงสุลเยอรมันได้อนุญาตให้นายเปเยอร์ ลงจากเรือ ทั้งยังได้ช่วยเหลือหางานให้ทำในตำแหน่งเสมียนของบริษัท “Möllner and Meisner” ซึ่งเป็นบริษัทสัญชาติเยอรมันที่ทำธุรกิจนำเข้า ด้วยนายเปเยอร์ เป็นผู้มีความรู้พิเศษด้านภาษาและการวาดภาพ ด้วยการฝากของนายกงสุลเยอรมัน ให้ได้ทำงานในตำแหน่งเลขานุการส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ (ภาษาเยอรมันเขียนไว้ว่า as the private secretary of the Thai king) นายเปเยอร์ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้ตามเสด็จตามหัวเมืองต่าง ๆ ของประเทศสยาม และได้รับความชื่นชมจากรัชกาลที่ ๕ สำหรับทักษะวาดภาพของนาย

เปเยอร์ ในช่วงอยู่ในประเทศสยามนายเปเยอร์ ได้ศึกษาภาษาไทยจนมีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ด้านกฎหมาย ประวัติศาสตร์ และการเมืองของประเทศสยามอย่างดี

ราวกลางปี พ.ศ. ๒๔๒๑ นายเปเยอร์ได้เข้ารับการบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ได้พำนักจำพรรษาในวัด (?) ได้ศึกษาเล่าเรียนภาษาสันสกฤตและบาลี และได้เลิกไปสูงสังฆสมาคมกับชาวยุโรป ด้วยกัน เปเยอร์ได้เป็นพระภิกษุอยู่ในสยามประเทศ และได้สละสัญชาติออสเตรียของตน และได้รับแปลงสัญชาติเป็นชาวสยาม การสละสัญชาติของเปเยอร์นั้น นาย โจเซฟ ผู้เป็นบิดาได้ให้การช่วยเหลืออย่างมาก นาย โจเซฟเองถึงกับต้องยื่นเอกสารขอสละสัญชาติของนายเปเยอร์ ถึงสองครั้งกับรัฐบาลท้องถิ่นของรัฐ Klagenfurt ในที่สุด ราวสิ้นเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๒๑ นายเปเยอร์ก็ได้รับเอกสารที่สำคัญอนุญาตให้แปลงสัญชาติได้จาก กระทรวงกลาโหมของออสเตรีย

พระภิกษุอันตน เปเยอร์ ได้จำพรรษาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา ๓ ปี แต่เข้ากับสังคมของพระสงฆ์ได้ไม่ดีนัก ในที่สุดในปี พ.ศ. ๒๔๒๔ จึงได้ลาสิกขาถือครองเพศฆราวาส และได้กลับไปสนองงานถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตามเดิม นายเปเยอร์ได้ช่วยประเทศสยาม โดยเฉพาะงานด้านการเตรียมการก่อตั้งโรงเรียนปทุมศึกษาและโรงเรียนกฎหมายทหาร โดยถือเอาแบบอย่างของประเทศออสเตรีย นายเปเยอร์ยังได้เข้าพิธีสมรสกับพระราชธิดาของพระมหากษัตริย์ไทย (ในภาษาเยอรมัน บันทึกไว้ว่า He even married a daughter of the king ตรงนี้ อาจหมายถึงเป็นพระธิดาของเจ้านายชั้นสูงพระองค์ไหนก็ได้)

ในปี พ.ศ. ๒๔๒๖ นายเปเยอร์ ได้ลาพักไปเยี่ยมบ้านเกิดของตนที่ประเทศออสเตรีย ช่วงไปเยี่ยมประเทศออสเตรีย นายเปเยอร์ก็จะแต่งชุดด้วยชุดผ้าไทยอย่างหรูหรา จนเป็นที่สังเกตของทุกคน การกลับไปเยี่ยมออสเตรียในครั้งนี้ นายเปเยอร์ได้ไปแสดงปาฐกถาตามมหาวิทยาลัยและสมาคมชนชั้นสูงต่าง ๆ ว่าด้วยเรื่อง “ชาติและประชาชนของประเทศสยาม” ในหลายโอกาส

ที่สำคัญยิ่งก็คือ ในการไปเยี่ยมออสเตรียในครั้งนี้ นายเปเยอร์ยังได้นำวัตถุสิ่งของสำคัญทางชาติพันธุ์ และคัมภีร์ต้นฉบับ จำนวนหนึ่งติดตัวไปด้วย ซึ่งนายเปเยอร์ได้บริจาควัตถุสิ่งของเหล่านั้นให้กับพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ธรรมชาติ (Natural History Museum) ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ ที่รับการบริจาควัตถุสิ่งของจาก นายเปเยอร์ ได้บันทึกเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของเหล่านั้นไว้ว่า “เป็นวัตถุสิ่งของที่น่าสนใจและมีความสำคัญ” เพื่อแสดงความขอบคุณต่อการบริจาควัตถุสิ่งของให้กับพิพิธภัณฑ์เป็นครั้งแรกในครั้งนี้ ทางผู้ว่าการกรุงเวียนนา ได้ประกาศว่าจะเสนอรางวัลเหรียญตราสูงสุดให้แก่นายเปเยอร์

แต่ในวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๖ นายเปเยอร์ ได้รับเหรียญทองคำ ๕๐ เหรียญ เป็นค่าตอบแทนสำหรับของขวัญที่บริจาคให้กับพิพิธภัณฑ์ แทนการได้รับเหรียญตราสูงสุดของประเทศตามที่ทางพิพิธภัณฑ์ได้แจ้งไว้ก่อน

สองวันให้หลัง คือในวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๖ นายเปเยอร์ก็ได้ทำการฆ่าตัวตายด้วยการยิงกระสุนเข้ามับตนเอง ในห้องพักโรงแรมที่พักของตน

ด้วยนายเปเยอร์ได้รับการแปลงสัญชาติเป็นไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๒๑ และในการไปเยี่ยมบ้านเกิดที่ ออสเตรเลียในครั้งนี้ นายเปเยอร์ยังได้นำแผนที่ทางการของเมืองเกาลพบุรีจำนวน ๒๖ แผ่นติดตัวไปด้วย แต่ทาง ออสเตรเลียเห็นว่า แผนที่เหล่านี้ไม่มีคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ ทั้งไม่มีประโยชน์สำหรับห้องสมุดทาง มานุษยวิทยา-ชาติพันธุ์วิทยา จึงได้ทำการส่งกลับคืนไปยังประเทศสยาม

วัตถุสิ่งของต่าง ๆ ของนายเปเยอร์ที่ไดรวรรวบรวมเก็บไว้ได้ในประเทศออสเตรเลีย มีความสำคัญในแง่วัตถุ สิ่งของของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ ๒ ประการ คือ

๑. วัตถุสิ่งของที่มีลักษณะเป็นพิเศษและมีคุณค่ายิ่ง

๒. เป็นการรวบรวมของผู้สะสมที่มีบุคลิกไม่เหมือนใคร นายเปเยอร์ เป็นผู้ที่ได้รับการแปลงสัญชาติ และเป็นผู้ที่คิดและประพจน์เหมือนคนสยามมากกว่าที่จะเป็นคนออสเตรเลีย (นายเปเยอร์ได้แปลงศาสนาไป นับถือพระพุทธศาสนา และแปลงสัญชาติเป็นชาวสยาม เป็นต้น) นายเปเยอร์ เป็นนักเดินทางระหว่างสอง วัฒนธรรม วัฒนธรรมหนึ่งก็คือวัฒนธรรมออสเตรเลียดั้งเดิมของเขาที่ไม่ถึงกับได้สละทั้งหมด และวัฒนธรรม สยามที่รับใหม่เข้าไป แต่ก็ไม่ถึงกับสนิทนัก ซึ่งนำไปสู่โศกนาฏกรรมที่นายเปเยอร์จบชีวิตของตนด้วย อัตวินิบาตกรรม ในอายุเพียง ๓๐ ปี แต่ที่น่ายอกย่องก็คือว่า นายเปเยอร์เป็นผู้ที่มีทักษะสูงทางด้านภาษาและ ศิลปะอย่างมาก แต่ไม่สามารถจะปรับตัวเองอยู่กับสังคมสยามได้ และไม่สามารถหาอาชีพที่เข้ากับทักษะของ ตนเองถนัดได้

บัญชีวัตถุสิ่งของที่นายเปเยอร์ได้บริจาคให้กับพิพิธภัณฑ์ในประเทศออสเตรเลีย

วัตถุสิ่งของที่นายเปเยอร์ไดรวรรวบรวมไปจากประเทศสยาม นำไปบริจาคให้กับพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ กรุงเวียนนา ในปี พ.ศ. ๒๔๒๖ นั้น ถือได้ว่าเป็นชุดวัตถุสิ่งของโบราณที่มีลักษณะพิเศษและมีค่า มหาศาลจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรเลีย

วัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่เก็บรักษาไว้ ที่พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยาแห่งกรุงเวียนนา (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16574 - 16610) มีดังนี้

๑. ชุดผ้า ประกอบด้วยผ้าไหมไทยที่มีลักษณะพิเศษ เป็นชุดผ้าไหมไทยของคนสยามชั้นสูงและชั้น กลาง นอกจากนั้นยังมีผ้าไหมไทยที่ปักดินทอง ลายสมัยใหม่ เพื่อใช้ในการออกงานใหญ่ต่าง ๆ ทั้ง ยังมีชุดเสื้อผ้าของคนสามัญทั่วไป และชุดไตรจีวรและอังสะของพระภิกษุสงฆ์ทางพระพุทธ ศาสนา
๒. ชุดสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วยตัวอย่างของการใช้กระดาษประเภทต่าง ๆ ในสยามในยุคนั้น ที่สำคัญมี คัมภีร์ไบเบิลเกี่ยวกับคำอธิบายบาลีไวยากรณ์ รวม ๒๒ ผูก (หมายเลขทะเบียน Inv 16605) เป็นไบเบิลภาษาขอมทอง ซึ่งนายเปเยอร์ ได้ซื้อไปจากประเทศสยาม ในราคา ๓๐๐ ชั่ง (?)
๓. ชุดอักษรอริยกะ หนังสืออักษรอริยกะ ที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นหนังสือตำราเกี่ยวกับบาลีไวยากรณ์ ภาคแรก พิมพ์ด้วยอักษรอริยกะ (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16607) หนังสือเล่มนี้เป็นพระราช

นิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงได้ดำเนินการพิมพ์จำนวน ๒๐๐ เล่ม และพระราชทานแจกในหมู่พระสงฆ์ นายเปเยอร์ได้รับหนังสือเล่มนี้ เป็นของขวัญ จาก พระอาจารย์ของเขาในระหว่างบวชเรียนอยู่ในประเทศสยาม ส่วนหนังสืออักษรอริยกะอีกเล่ม หนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพิมพ์คือเป็นหนังสือ คาทาพระธรรมบท ฉบับ ภาษาบาลี อักษรอริยกะ (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16608)

๔. ชุดคัมภีร์โคลงภาษาสันสกฤต อักษรเทวนาครี เป็นคัมภีร์บูชาพระนางสรสวดี เป็นคัมภีร์ที่นาย เปเยอร์ซื้อเองด้วยราคา ๑๐๐ ชั่ง (?) (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16609)
๕. ชุดงานเขียนของนายเปเยอร์เอง (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16610) เป็นสมุดบันทึกตาราง เทียบเคียงตัวอักษร บาลี สันสกฤต อริยกะ ไทย และพม่า
๖. ชุดหนังสือภาษาไทยที่พิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๔๒๔ ชื่อหนังสือ **ว่าด้วยของตั้งประดับมิวเซียม ใน พระบรมมหาราชวัง** พิมพ์ในการเฉลิมพระชนมพรรษา (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16606) หนังสือเล่มนี้ มีเนื้อหาประกอบด้วยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ย่อ ๆ ของทวีปยุโรป ด้วย
๗. ชุดสมุดข่อย (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16601-16604)
๘. ชุดชั่ง (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16596)
๙. กระดานชื่อนวน (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16597)
๑๐. ชุดเครื่องเล่น มีไฟ และไม้สำหรับการเล่น (หมายเลขทะเบียน Inv. No. : 16594 - 16595)

ทั้งหมดนี้ดูภาพได้ที่ <http://museum.cthai.net/de/galerie10.html>

ผู้บันทึก พระศากยวงศ์วิสุทธิ์ (อนิลมาน ธมฺมสากิโย)
วัดบวรนิเวศวิหาร

